

VERKIEZINGSPROGRAMMA HET HOGELAND

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 16 MAART 2022
2022 - 2026

GROEN LINKS HET HOGELAND

INHOUDSOPGAVE

VERKIEZINGSPROGRAMMA HET HOGELAND 2022	1
INTRODUCTIE	3
1. DE GEMEENTE IS VAN EN VOOR IEDEREEN.....	3
1.1 IEDEREEN KAN MEEDOEN	3
1.2 WE HERSTELLEN HET VERTROUWEN.....	4
1.3 HART VOOR TOEKOMSTIGE GENERATIES	4
2. IN HET GROEN	5
2.1 PRETTIG WONEN MET HET OOG OP DE TOEKOMST	5
2.2 NATUUR EN LANDSCHAP VERDIENEN BESCHERMING	6
2.3. LANDBOUW IN VERANDERING VOOR NATUUR EN GEZONDHEID.....	7
3. EEN ENERGIEK HOGELAND	8
3.1 EERLIJK DELEN IN DUURZAME ENERGIE.....	8
3.2 DUURZAAM WONEN EN WERKEN ROND DE EEMSHAVEN.....	9
3.3 EEN GROENE ECONOMIE.....	9
3.4 VEILIG EN MILIEUVRIENDELIJK VERKEER	10
4. EEN SOLIDAIRE SAMENLEVING.....	11
4.1 MET MINDER GELD WEL MEETELLEN EN MEEDOEN	11
4.2 LEEFBARE DORPEN	11
4.3 SAMEN SPORTEN EN GEZOND BLIJVEN	12
4.4 ZORG VOOR IEDEREEN	13

INTRODUCTIE

GroenLinks is een sociale en groene partij. Dat zijn geen losstaande dingen. We zien de mens altijd in zijn omgeving. Belangen van mensen en van de natuur kunnen botsen, maar het is voor beide van belang om een goede balans te vinden. Dat ziet u terug in dit verkiezingsprogramma. Groene en sociale onderwerpen gaan hand in hand en dat is op Het Hogeland eigenlijk heel logisch.

Veel inwoners van Het Hogeland voelen zich verbonden met het landschap, ze voelen zich goed in het groen en willen dat daarom ook goed beschermen. Als aardbevingsgemeente zijn we overtuigd dat we over moeten schakelen op duurzame energie. Maar dat kan volgens GroenLinks niet alleen ten goede komen aan huiseigenaren die zonnepanelen op het dak kunnen leggen, terwijl de buurman in een slecht geïsoleerd huurhuis woont. Misschien anders dan veel andere partijen vinden we diversiteit iets om te vieren en niet om bang voor te zijn. Dat geldt voor biodiversiteit in niet altijd strak gemaaiden parken. Maar ook voor diversiteit in mensen. Wanneer mensen van alle leeftijden, levenswijzen, achtergronden, talenten en uitdagingen elkaar tegenkomen, staan we samen sterker en wordt onze samenleving kleurrijker.

1. DE GEMEENTE IS VAN EN VOOR IEDEREEN

1.1 IEDEREEN KAN MEEDOEN

Ieder mens is van waarde. Daarom moeten we er als gemeenschap alles aan doen dat iedereen mee kan doen op het Hogeland. Ongeacht je afkomst, leeftijd, gender, talenten en of je nou een brede of een smalle beurs hebt. Ongeacht hoe en met wie je ook door het leven wil gaan. We discrimineren niet en sluiten niemand uit. GroenLinks zet zich als sociale partij in voor alle Hogelandsters, maar extra voor mensen die om allerlei redenen soms moeilijker voor hun eigen belangen kunnen opkomen. Daarbij houdt onze verantwoordelijkheid niet op bij de gemeentegrens.

Dat houdt concreet in:

- We zijn een gastvrije gemeente voor vluchtelingen die huisvesting nodig hebben.
- We kiezen voor eerlijke handel door Fairtrade gemeente te worden.
- Op het Hogeland hoort discriminatie niet thuis.
- De gemeente versterkt de samenwerking met lokale ondernemers op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op die manier kunnen meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt lokaal aan het werk komen.
- Ability is bekend als Sociale Werkvoorziening, het is een leer-werk-bedrijf waar mensen terecht kunnen die beschut werken, die reïntegreren, of die een opleiding doen. Meedoen in het werkproces is voor veel mensen heel belangrijk en Ability schept daar de voorwaarden voor. Deze belangrijke voorziening moet in stand gehouden worden.
- GroenLinks wil dat Ability ook ruimte maakt voor andere vormen van dagbesteding waar ontwikkelen en leren het doel is. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden voor deelnemers en kunnen anderen doorstromen naar beschut werk.

- De gemeente betreft haar inwoners pro-actief bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering. Met name omwonenden, ervaringsdeskundigen op verschillende gebieden en maatschappelijke, natuur- en landschapsorganisaties worden daarbij niet vergeten.

1.2 WE HERSTELLEN HET VERTROUWEN

De overheid en de burger moeten elkaar weer gaan vertrouwen. Dat vertrouwen is van beide kanten weg. Kijk bijvoorbeeld naar het wantrouwen van de overheid bij de kinderopvangtoeslagaffaire of de boetes die uitgedeeld worden als iemand in de bijstand boodschappen krijgt van een familielid. Mensen die recht hadden op toelagen, werden aan alle kanten gewantrouwd. De overheid is doorgeslagen in een systeem dat gericht is op efficiëntie en gebaseerd is op wantrouwen. De computer voert uit en de menselijke maat is verdwenen. Geen wonder dat het vertrouwen van de burger in de overheid ook flink is afgenomen. Mensen met aardbevingsschade lopen vast in de bureaucratie en moeten eindeloos geduld hebben.

GroenLinks wil het omdraaien en het vertrouwen herstellen door:

- We benaderen iedereen gastvrij en nodigen mensen vriendelijk uit in plaats van dwingen, onder dreiging van sancties, voor een bepaalde datum te reageren.
- We zetten de mens centraal. GroenLinks wil eerst kijken eerst wat mensen nodig hebben, en dan pas of het binnen de regels past. Zo is maatwerk mogelijk zonder dat het leidt tot willekeur. Daarvoor benutten wij optimaal de ruimte van de participatiewet bij het vrijlaten van giften en minimaliseren we boetes voor fouten en vergissingen.
- De versterkingsopgave moet zo snel mogelijk en onverkort uitgevoerd worden. De overheid moet haar beloften nakomen en de gewekte verwachtingen inlossen. Iedereen moet snel weten waar ze aan toe zijn. De gemeente moet zichtbaar en voelbaar achter de getroffen inwoners blijven staan.

1.3 HART VOOR TOEKOMSTIGE GENERATIES

Vertrouwen wek je ook door eerlijk te zijn over de bedreigingen die ons te wachten staan en te kiezen voor een veilige en gezonde toekomst voor onze kinderen. Het KNMI constateerde in een rapport dit jaar dat de zeespiegel sneller stijgt dan verwacht en ook de klimaattop in Glasgow maakte nog eens duidelijk dat niets doen geen optie is. GroenLinks wil daarop hard ingrijpen tegen klimaatverandering, ook op gemeentelijk niveau. GroenLinks loopt niet voor de problemen weg, ook niet voor de problemen in de jeugdzorg. Wij hebben het belang van toekomstige generaties voor ogen.

Ons hart voor toekomstige generaties tonen we door:

- De uitstoot van broeikasgassen en milieuvervuiling snel te verminderen. GroenLinks wil meer tempo, zodat Het Hogeland al in 2045 volledig klimaatneutraal is. De gemeente stelt een ambitieus plan op met een routekaart naar een duurzaam Het Hogeland. In deze routekaart worden concrete maatregelen opgenomen zoals het aardgasvrij maken van wijken en gebouwen, klimaatneutraal maken van gemeentelijk vastgoed, circulair inkoopbeleid en duurzaam onderhoud en beheer groenvoorzieningen.

- Ons in te zetten voor sluiting van kleine gasvelden binnen onze gemeente en ons uit te spreken tegen proefboringen naar schaliegas. En tegen kernenergie, om onze kinderen niet met een gevaarlijke erfenis achter te laten.
- Den Haag duidelijk te laten weten dat de jeugdzorg onbetaalbaar aan het worden is. In de afgelopen jaren heeft het rijk veel te weinig geld beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de jeugdzorg. Het roer in Den Haag moet om. Liever dan alles kapot te bezuinigen, geeft GroenLinks een stevig signaal door eventueel niet met een sluitende begroting te komen.
- De overkill aan controles en indicaties in de jeugdzorg terug te dringen. GroenLinks wil de jeugdzorg met de best mogelijke kwaliteit behouden. Geef daarom professionele zorgverleners zelf de ruimte om keuzes te maken.

2. IN HET GROEN

2.1 PRETTIG WONEN MET HET OOG OP DE TOEKOMST

Wonen op Het Hogeland is bijzonder. Hogelandsters voelen zich er thuis. Maar om onze gemeente aantrekkelijk te houden voor de huidige en voor toekomstige generaties moeten we wel iets doen. Er moeten voldoende woningen zijn voor alle doelgroepen, nu en in de toekomst. Woningen van goede kwaliteit, vrij van aardbevingsschade en goed geïsoleerd. Woningen die staan in een aantrekkelijke, groene omgeving.

Om prettig wonen voor iedereen bereikbaar te houden, moet er aandacht zijn voor:

- Volledig herstel van alle bevingsschade. In grote delen van Het Hogeland staan woningen die nog wachten op schadeherstel en op versterking. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente voor hun belangen blijft opkomen, nu en in de toekomst. Dat betekent dat ook funderingsschade of schade die pas jaren na de bevingen aan het licht komt hersteld moet worden.
- Goede isolatie van alle woningen. Veel oude woningen zijn prachtig gerestaureerd, of bij de tijd gebracht door goede isolatie. Maar vooral oudere huurwoningen in onze gemeente zijn slecht geïsoleerd. Dat is niet goed voor het energieverbruik, de portemonnee en het comfort van de bewoners. De gemeente kan afspraken maken met de woningbouwcorporaties om daar extra aandacht aan te besteden.
- Voldoende betaalbare (huur)woningen voor verschillende doelgroepen. GroenLinks vindt dat er extra aandacht moet zijn voor jongeren en starters op de woningmarkt, mensen die vanuit beschermd wonen weer zelfstandig gaan wonen, statushouders en mensen met urgentie. Fatsoenlijk kunnen wonen is voor iedereen immers een basisrecht.
- Speculatie met woningen wordt voorkomen. De gemeente werkt aan gunstige regels voor starters en bewoners. Zonodig wordt een plaatselijke bewoningsplicht ingevoerd.
- Ouderen moeten kunnen doorstromen naar geschikte woningen, die minder onderhoud vergen. Op die manier komt er ook ruimte voor verjonging op Het Hogeland. Daarbij is een gevarieerd aanbod voor ouderen nodig: de ene oudere zoekt een appartement met een balkon, de andere wil graag een tuin of in een hofje wonen. Soms willen ouderen samen met andere huishoudens een boerderij ombouwen tot gezamenlijke woonruimte. Zo kan agrarisch erfgoed dat niet meer als boerderij wordt gebruikt, geschikt gemaakt worden

voor bewoning door verschillende generaties. Maak dit erfdelen mogelijk in bestemmingsplannen.

- Meer groen in en rond de dorpen met voldoende wandelmogelijkheden, in de vorm van dorpsommetjes. GroenLinks is vanwege de unieke landschappelijke kwaliteit van Het Hogeland tegen woningbouw in open landschap.

2.2 NATUUR EN LANDSCHAP VERDIENEN BESCHERMING

Onze gemeente grenst aan een natuurgebied van groot internationaal belang, de Waddenzee. Ze vormt de kraam- en voedselkamer voor ontelbare trekvogels op de West-Atlantische trekroute en is daarom Unesco Werelderfgoed. De kwelders langs de waddenkust zijn, evenals de Waddenzee, wettelijk beschermd. Het natuurgebied Lauwersmeer valt onder de Natuurbeschermingswet en de Europese richtlijn. Het is aangewezen als Natura-2000 gebied. Maar ook natuur op kleinere schaal verdient ons respect en onze aandacht. Ons unieke landschap met wierden en maren is immers ontstaan in de wisselwerking tussen mens en natuur. Het is echter een balans die we ook gemakkelijk kunnen verstoren. GroenLinks wil er alles aan doen de belangen van natuur en landschap te beschermen, te herstellen en onder de aandacht te brengen.

Dat houdt voor ons in:

- Het Werelderfgoedcentrum mogelijk maken. Daar kan o.a. aandacht zijn voor natuureducatie en duurzaam toerisme.
- De gemeente werkt actief mee aan het tot stand brengen van duurzame vormen van kustbescherming. Bijvoorbeeld een dubbele dijk die een geleidelijke overgang van zout naar zoet water mogelijk maakt.
- Langs het Reitdiep en de maren die door de gehele gemeente slingeren meer ruimte geven aan de natuur. Het overgrote deel van de biodiversiteit bevindt zich juist op de grens van land en water. GroenLinks wil daarom waar mogelijk bredere en natuurlijke oevers. Daarbij kan een combinatie gemaakt worden met het creëren van wandelmogelijkheden en kleinschalig toerisme.
- Ons inzetten voor een schone en rustige omgeving. Mens en natuur profiteren van een goede waterkwaliteit, schone lucht, minder stankoverlast door mest en minder geluid- en lichtvervuiling. GroenLinks wil graag het donker en de stilte beschermen.
- In het gemeentelijke groenbeleid komt meer aandacht voor duurzaam bermbeheer en ecologisch beheer van het openbare groen. Veel bermen zijn verruigd met riet en brandnetels. Om dat te herstellen wordt een verschrallend beheer toegepast: maaien en (het maaisel) afvoeren. Op die manier wordt de biodiversiteit groter en hoeft er minder vaak te worden gemaaid.
- Dorpen krijgen de gelegenheid zelf werkzaamheden aan het openbare groen uit te voeren: dat versterkt de band in het dorp, de relatie met de natuur dichtbij huis en bespaart op de kosten.
- De gemeente gaat meer bomen behouden en planten. We kiezen dan voor inheemse boomsoorten, waar vogels en insecten baat bij hebben en “nutsbomen” zoals tamme kastanjes, noot- en fruitbomen. Daarbij is er -met respect voor de openheid van het landschap- ook ruimte voor meer bos.

- GroenLinks wil het unieke karakter van het Hogelandster landschap beschermen en herstellen. Dat kan door bij omgevingsvergunningen het behoud en herstel van karakteristieke landschapselementen zoals wierden, dijken, grachten, kronkelende sloten, gezichtsbepalende en historische gebouwen en de bijbehorende erven te stimuleren. Bij de (her)bouw van boerderijen en agrarische schuren wordt rekening gehouden met de landschappelijk inpassing.

2.3. LANDBOUW IN VERANDERING VOOR NATUUR EN GEZONDHEID

De natuur op het boerenland gaat achteruit. Door overbemesting en schaalvergroting in de veehouderij en gebruik van bestrijdingsmiddelen in de akkerbouw staat de biodiversiteit onder druk. Er ontstaat een eenvormige plantengroei, we zien minder weidevogels en er is een dramatische afname van insecten. Inwoners én boeren zien dat. Ook maken velen zich terecht zorgen over de gezondheid van mens en dier. Er is een verandering in de landbouw noodzakelijk die onze gemeentegrenzen ver overstijgt. Toch kunnen we ook op Het Hogeland de overgang naar andere vormen van landbouw ondersteunen. Meer natuur- en diervriendelijk, met aandacht voor mens en landschap. Ook om te voorkomen dat boeren en andere inwoners steeds vaker tegenover elkaar komen te staan.

GroenLinks ziet daar de volgende mogelijkheden voor:

- Aan schaalvergroting in de veehouderij worden duidelijke grenzen gesteld. Boeren en omwonenden weten dan waar zij aan toe zijn. Het Hogeland ontwikkelt met boeren-, natuur- en landschapsorganisaties een “gemeentelijk verdienmodel” dat regels stelt voor de uitbreiding van veehouderijen met bouwblokken tussen één en maximaal twee hectare. Centraal daarin staan: verhogen van dierenwelzijn, grondgebondenheid, terugbrengen van de uitstoot van broeikasgassen en beperken van milieuschade, betrekken van omwonenden bij de plannen en aansluiten bij (de schaal van) het landschap. Op provinciaal niveau is dit een succesvol model gebleken. Zo kunnen we biologisch, grondgebonden en natuurinclusief boeren de ruimte geven en nieuwe megastallen voorkomen.
- GroenLinks wil een bestrijdingsmiddelen-vrije-zone langs natuurgebieden en langs woningen en dorpskernen. Bestrijdingsmiddelen worden in verband gebracht met zenuwziekten, zoals Parkinson en met kanker. We moeten het zekere voor het onzekere gaan nemen en niet alleen regels opstellen, maar deze ook handhaven.
- De gemeente geeft actieve steun aan boeren die maatschappelijk betekenisvol of meer natuurinclusief willen gaan werken. Dat kunnen individuele initiatieven zijn of in collectief verband. We denken daarbij bijvoorbeeld aan het planten van bloemenranden langs akkers, opwekking van duurzame energie, kleinschalige recreatie en het ontsluiten van plas-drasgebieden voor natuurliefhebbers. Maar ook aan functieverbreding of -verandering van boerderijen voor bijvoorbeeld zorgvoorzieningen of nieuwe woonvormen voor jongeren en ouderen te realiseren. Of het opzetten van een boerderijwinkel of zorgboerderij. Dit soort initiatieven brengen boeren en andere inwoners weer dichterbij elkaar, verlevendigen het platteland en dragen bij aan de aantrekkingskracht ervan.
- Het nieuwe boeren moet aansluiten bij het typisch Hogelandster landschap. Een landschapsinclusieve landbouw. Daarbij hoort ook aandacht voor de verbetering van de

bodemkwaliteit. Dat is van groot belang voor de toekomst van de boer, maar ook voor de akker- en weidevogels.

- GroenLinks wil dat Het Hogeland duurzame koplopers die werk maken van voedselbossen, voedselgemeenschappen en korte ketens rond dorpen actief ondersteunt. Zo ontstaat een lokale biologische landbouw, die door de gemeenschap wordt omarmd en ook toekomstige generaties werk oplevert.

3. EEN ENERGIEK HOGELAND

3.1 EERLIJK DELEN IN DUURZAME ENERGIE

Ons klimaat staat onder druk. We merken dat nu al, extreem weer komt steeds vaker voor. Maar als we te weinig doen, zullen de problemen voor onze kinderen en kleinkinderen niet meer te overzien zijn. Ook op het Hogeland moeten wij daarom vol gaan voor het terugdringen van broeikasgassen. Dat vraagt om een maximale inspanning op onderzoek en ontwikkeling en om innovatief en duurzaam ondernemen. Overschakelen op duurzame energie gaat alleen maar lukken als we allemaal meedoen. Daarbij kijken we naar de productie van duurzame energie, maar ook naar de verbruikskant in de vorm van energiebesparing. GroenLinks verliest de mensen en het landschap waar we allemaal zo van houden niet uit het oog.

We willen iedereen laten delen in duurzame energie door:

- Energiebesparing niet te vergeten. Voor veel Hogelandsters zal dit het eerste doel zijn en op die manier blijven de energiekosten op lange termijn betaalbaar. Dat is voor ons allemaal belangrijk.
- Voorkomen dat mensen met een smalle beurs uiteindelijk opdraaien voor de kosten van energieschaarste. De gemeente moet zorgen dat ook mensen met een laag inkomen betaalbaar met de verduurzaming mee kunnen doen, bijvoorbeeld via een lening of een energiefonds. Zo kunnen zij ook investeren in duurzame energie en isolatie en blijven ze niet zitten met een (veel te dure) gasrekening.
- Ondersteuning te bieden aan mensen die zelf energie willen opwekken, of dat samen met hun dorp willen doen. Energiecoöperaties verdienen alle steun van de gemeente bij het vinden van draagvlak, financiering en voldoen aan voorwaarden. GroenLinks wil graag dat de energie van inwoners zo lokaal mogelijk wordt opgewekt. Liefst is de gebruiker zelf bezitter van de energiebron. Het bestemmingsplan moet daarom inwoners de ruimte bieden om samen energie op te wekken met dorpswindmolens of zon.
- Windmolens en zonne-energie inpassen met oog voor mens en landschap. Wind- en zonne-energie zijn noodzakelijk om van het gas af te kunnen komen. Maar dat betekent niet overall lukraak geplaatste panelen en molens. GroenLinks heeft een voorkeur voor zonnepanelen op daken, ze komen alleen op akkers als ze goed worden ingepast en het landschap zo min mogelijk schaden. Bij windmolens moeten we goed letten op laagfrequent geluid, waar mensen veel last van kunnen hebben. Hoge windmolens komen daarom op afstand van bewoning, met zo min mogelijk overlast voor de omgeving.
- Mensen uit de omgeving zo vroeg mogelijk bij de keuzes voor duurzame energie-opwekking te betrekken, voordat er plannen vastliggen. Rond dorpen kiezen we voor een meer kleinschalige aanpak, met deelname uit eigen dorp: samen beslissen, samen eigenaar!

3.2 DUURZAAM WONEN EN WERKEN ROND DE EEMSHAVEN

We hebben met de Eemshaven een belangrijk industriegebied in onze gemeente. Er is een uitbreiding van het gebied op handen en GroenLinks wil graag dat dit zo duurzaam en sociaal mogelijk wordt ingevuld. De gemeente en de provincie moeten daarin de regie nemen en duidelijke keuzes maken. Zo verandert Groningen van een wingewest in een trotse, succesvolle exporteur van groene producten.

Dat houdt wat GroenLinks betreft in:

- We beoordelen de uitbreidingsmogelijkheden in zijn geheel. Daarbij stellen de overheden vragen als: Wat levert het op voor de lokale werkgelegenheid? Maar ook, wat is het toekomstige energie- en waterverbruik? Het voldoende beschikbaar houden van zoetwater voor drinkwatervoorziening, landbouw en natuurontwikkeling is essentieel.
- Geen kerncentrale in de Eemshaven. GroenLinks wil wel vol inzetten op windmolens op zee. De stroom gaat naar de Eemshaven en van daaruit kan waterstof zorgen voor een schone en stabiele energievoorziening. Dat levert in de Eemshaven duurzame werkgelegenheid op bij het onderhoud van de windparken en in de groene industrie. Daar moet de gemeente via Groningen Seaports voorwaarden aan stellen.
- GroenLinks wil alleen groene bedrijven in de Eemshaven en heeft stevige bedenkingen bij de komst van datacenters, omdat die relatief weinig werkgelegenheid bieden tegen een zeer hoog energieverbruik en gebruik van veel koelwater.
- De uitbreiding van de Eemshaven moet gekoppeld zijn aan nieuwe natuur in het gebied, zodat er een groene buffer tussen de industrie en Oudeschip ontstaat. Natuurlijk moeten de omwonenden daarbij betrokken worden.
- Er moet zekerheid komen voor de inwoners van omliggende dorpen en buurtschappen. De inwoners moeten erop kunnen rekenen dat hun leefomgeving aantrekkelijk blijft en hun huizen verkoopbaar blijven, als ze elders verder willen.
- Garanties dat ook mensen uit de directe omgeving in de Eemshaven aan de slag kunnen, waaronder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

3.3 EEN GROENE ECONOMIE

Wij kiezen voor een economie die toekomstbestendig is. Het moet niet gaan om op de korte termijn veel geld binnen te halen, maar om op lange termijn onze aarde leefbaar te houden. Dat betekent investeren in herbruikbare materialen en duurzame productie. Dat zie je in de landbouw die GroenLinks voorstaat, maar ook in de keuze voor groene bedrijven.

Een groene economie stimuleren we door:

- In het gemeentelijke inkoopbeleid stevige voorwaarden te stellen aan lokale duurzame inkoop. Zo kan een gemeente "groen" asfalt inkopen dat biologisch afbreekbaar is. Ook het wagenpark elektrisch maken is daar een voorbeeld van.
- Bij het vestigingsbeleid bedrijven met een laag energieverbruik per werknemer te verkiezen.
- Een duurzaam afvalbeleid, gericht op de vermindering van afval en het hergebruik van materialen en grondstoffen.

- Keuzes voor minder woon-werk-verkeer gemakkelijker maken. De Coronacrisis heeft laten zien dat het goed mogelijk is om op afstand te werken. GroenLinks ziet graag dat in de grotere dorpen voorzieningen komen voor ondernemers, werknemers en zzp'ers om dichtbij huis te kunnen werken, vergaderen of een klant te ontvangen. Dat kan vanuit particulier initiatief of gestimuleerd vanuit de gemeente, bijvoorbeeld door ruimte beschikbaar te stellen in een van de "gemeentehuizen", bij een bibliotheek, of een ander pand dat daarmee voor leegstand wordt behoed.
- Een goede balans tussen de ontwikkelingen van de toeristische mogelijkheden en behoud van rust en ruimte voor inwoners. Het Hogeland is aantrekkelijk voor fietsers, wandelaars, liefhebbers van natuur en cultuur. Dat willen we graag benutten en behouden.

3.4 VEILIG EN MILIEUVRIENDELIJK VERKEER

Iedereen moet vlot en veilig naar school, werk, de winkel of de dokter kunnen. Voor een leefbaar platteland en voor de toekomst van onze gemeente zijn veilige loop- en fietsroutes en goede verbindingen naar stations essentieel. Het OV, de fiets en elektrische auto's verdienen volgens GroenLinks de meeste aandacht.

Veilig en milieuvriendelijk verkeer houdt voor ons in:

- Een investering in veilige fietsverbindingen, zeker voor scholieren. Landweggetjes zijn in de loop der jaren vaak verbreed voor het landbouwverkeer, waardoor sneller wordt gereden en het voor fietsers steeds gevaarlijker werd.
- Zorg voor goed begaanbare trottoirs. Nog steeds kunnen veel kinderen niet over een stoep naar de speeltuin, dat moet anders. Maar ook voor de veiligheid van ouderen is het van belang, slecht onderhouden trottoirs kunnen tot vervelende valpartijen leiden.
- GroenLinks heeft vanaf haar oprichting actiegevoerd voor 30 km in de bebouwde kom met succes in verschillende dorpen. Waar deze snelheidsbeperking nog niet is ingevoerd, moet dat met spoed gebeuren. De plattelandswegen tussen de dorpen worden 60-kilometer zones. Op die wegen wordt veel te snel en onverantwoord gereden. Dit zal de veiligheid vergroten en de emissies van CO2 en stikstof verlagen.
- De gemeente praat met de landbouwsector hoe het toenemende zware landbouwverkeer dat door de dorpen rijdt kan worden verminderd. Kunnen er bijvoorbeeld paden in het land gelegd worden die de dorpen ontlasten?
- Een veilige verkeersinrichting voor iedereen, zeker ook voor ouderen en mensen met een handicap. Dat betekent fietspaden die breed genoeg zijn om elkaar te passeren of in te halen. Fietspaden worden beter zichtbaar gemaakt in het donker door reflectiestrepen. Bochten in donkere landwegen worden beter herkenbaar gemaakt met reflectoren.
- Bij veranderingen aan wegen en paden, vragen we ouderen, ouders met jonge kinderen en mensen met een beperking om advies. Door rekening te houden met de kwetsbaarste groepen, garanderen we immers de veiligheid en toegankelijkheid voor iedereen.
- Aan de hubtaxi, vervoer van deur tot deur, geeft de gemeente meer bekendheid. Deze rijdt wat GroenLinks betreft volgens OV-tarief. De meedoenpas -gratis ov voor minima- wordt een structurele voorziening.
- Elektrisch vervoer heeft de toekomst. Er komen genoeg oplaadpunten.

4. EEN SOLIDAIRE SAMENLEVING

4.1 MET MINDER GELD WEL MEETELLEN EN MEEDOEN

In een rijk land als Nederland zou armoede niet moeten voorkomen. Armoedebestrijding is belangrijk voor mensen met een bijstandsuitkering, maar bijvoorbeeld ook voor mensen die werken en onder het minimumloon betaald krijgen of onvoldoende verdienen om mee te kunnen doen.

GroenLinks gaat bij armoedebestrijding uit van:

- Werk is de beste methode om armoede te bestrijden. De gemeente probeert zo veel mogelijk mensen aan een betaalde baan te helpen, of te helpen met het vinden van vrijwilligerswerk, of een dagbesteding. Ook onbetaald werk is namelijk waardevol.
- GroenLinks wil serieus kijken naar een vrijere vorm van bijstand. De participatiewet wordt vaak te streng toegepast, waardoor mensen in de problemen komen. Het kan mensen veel helpen om ruimte te krijgen om bij te verdienen of een opleiding te volgen. Het Hogeland moet daarin vooroplopen.
- Kinderen uit gezinnen met weinig geld moeten ook gewoon mee kunnen doen met leeftijdsgenoten, zich vermaken en ontwikkelen. Zonder geldzorgen mee kunnen op schoolreis of leren drummen kan dankzij Stichting Leergeld en het Jeugd cultuur- en sportfonds. De gemeente wijst ouders actief op die mogelijkheden voor ondersteuning.
- Ambtenaren krijgen de ruimte om met een bredere blik te kijken naar hoe de juiste hulp gegeven kan worden. Bij armoede stapelen zich soms problemen op. Mensen hebben bijvoorbeeld gezondheidsproblemen, verliezen hun werk en maken dan schulden. Het is niet goed als ze voor elk probleem met een andere ambtenaar te maken krijgen.
- Mensen met geldproblemen hebben vaak veel aan een rustperiode om de problemen aan te kunnen pakken. We willen daarvoor een fonds opzetten, waarmee de schulden deels of tijdelijk overgenomen kunnen worden. Zeker voor jongeren is dat belangrijk, omdat anders door boetes en incasso's een torenhoge schuld kan ontstaan die hun toekomst in de weg zit.
- GroenLinks wil de Voedselbank en de Kledingbank blijven subsidiëren vanuit de gemeente.
- Mensen die zelf ervaring hebben met schulden of armoede, zijn waardevol. Ze kunnen anderen in die situatie goed begrijpen en helpen om de situatie te verbeteren. Maar ze kunnen ook de gemeente helpen haar hulpverlening te verbeteren. GroenLinks wil graag ervaringsdeskundigen serieus inzetten en daarvoor belonen.

4.2 LEEFBARE DORPEN

Om de gemeente aantrekkelijk te houden, is het belangrijk dat onze dorpen fijne plekken zijn om te wonen en dat ze goed bereikbaar zijn, ook met het openbaar vervoer. Daarnaast zijn voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg, sport, kunst en cultuur nodig om elkaar tegen te komen en samen iets te beleven. Dat moet ook op het platteland voor iedereen in de buurt mogelijk zijn.

GroenLinks vindt dat een leefbare gemeente zorg draagt voor:

- Aanbod van kwalitatief goed onderwijs, waar sport, spel, natuur en cultuuronderwijs een onmisbaar onderdeel van zijn. Scholen krijgen daarvoor een activiteitenbudget om naar eigen keuze te besteden. Daarnaast doet Het Hogeland mee aan “de verrijkte schooldag”. Leerlingen maken kennis met gastleraren die klas iets extras kunnen leren en op verschillende manieren inspireren. Ook stimuleert de gemeente kunst-educatieve projecten in het onderwijs.
- Brede scholen in de buurt. In onze gemeente komt het geregeld voor dat dorpscholen onder druk staan doordat het aantal leerlingen terugloopt. Gelukkig zie je kleine scholen vaak samen verdergaan om toch een brede school in het dorp te behouden. GroenLinks vindt het belangrijk dat kinderen met verschillende achtergronden in de eigen buurt naar school kunnen.
- Goede mogelijkheden voor om- en bijscholing. Niet alleen jongeren leren, ook volwassenen hebben daar behoefte aan en profijt van. Zij zien dat de werkgelegenheid verandert of hun persoonlijke leven vraagt om een stap in een andere richting. De gemeente doet er alles aan om dat ook te realiseren. Het project Vakland is daarvan een goed voorbeeld.
- Taal- en computercursussen in de buurt. Kunnen lezen is enorm belangrijk om mee te kunnen doen. Taalhuizen en computercursussen zorgen ervoor dat iedereen kan lezen en schrijven in het Nederlands, ook op de computer. Bibliotheken zijn daarbij belangrijk. De gemeente ondersteunt deze initiatieven blijvend, maar gaat ook haar eigen brieven in begrijpelijke taal schrijven om het mensen niet onnodig moeilijk te maken.
- Dorpsinitiatieven mogelijk maken. Zorgcoöperaties en andere dorpsinitiatieven zijn belangrijk voor het in standhouden van de leefbaarheid in de dorpen. De gemeente ondersteunt deze met raad en daad.
- Behoud van dorpsbudgetten. In de dorpen moet geld zijn om eigen ideeën snel te kunnen realiseren, zonder ingewikkelde verantwoording. Wij vertrouwen de inwoners en de keuzes die zij maken.
- Het Hogeland is een gemeente waarin iedereen zich welkom voelt, ook statushouders die hier komen wonen.
- Aandacht voor lokale kunst en cultuur door ondersteuning van amateur- en professionele kunst en culturele initiatieven, evenementen en instellingen.

4.3 SAMEN SPORTEN EN GEZOND BLIJVEN

We blijven allemaal graag gezond. Voor veel mensen begint dat met gezond eten en goed (leren) bewegen. Samen sporten en gezond eten kan ook mensen verbinden en de waardering voor een schone, groene omgeving vergroten.

GroenLinks wil gezond blijven ondersteunen door:

- Gezond en lokaal eten en het gesprek hierover stimuleren door bijvoorbeeld dorps- en schooltuinen mogelijk te maken.
- Voldoende sportfaciliteiten voor alle groepen bieden. Dat betekent investeren in sportvoorzieningen en een breed aanbod van sporten.
- Jongeren en kwetsbare groepen de kans geven om mee te doen via sport. Sportdorpen en pilots voor bijvoorbeeld meer bewegingsonderwijs kunnen daar een goede rol in vervullen.

- Sport voor iedereen betaalbaar houden.
- Wandelen aantrekkelijk maken door wandelpaden te herstellen, dorpsommetjes te bevorderen, lokale wandel-apps in te zetten.
- Oog hebben voor bewegen in een schone, gezonde omgeving. Daarbij bewaakt de gemeente schone lucht en gaat luchtvervuiling tegen. Denk daarbij aan stikstof, fijnstof en luchtvervuiling door houtstook. Dat laatste levert met name op windstille dagen veel klachten op, vrijkomende stoffen uit houtkachels leveren gezondheidsproblemen op. De gemeente moet zich aansluiten bij het Schone Lucht Akkoord, om duidelijke richtlijnen op te kunnen stellen. Met de omgevingsverordening moeten mensen vergaand worden beschermd tegen de schadelijke gevolgen van houtstook.

4.4 ZORG VOOR IEDEREEN

Gemeenten krijgen vanuit Den Haag te weinig geld voor de jeugdzorg en voor de zorg die nodig is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen (WMO). GroenLinks wil een sterke lobby voor betere financiering. GroenLinks wil het abonnementstarief van de WMO afschaffen.

Goede zorg houdt voor ons in:

- 1 gezin, 1 plan, 1 zorgregisseur. Nu hebben gezinnen soms te maken met eindeloos veel hulpverleners, waaraan ze steeds weer alles uit moeten leggen. Ook voor zorgverleners is dat onoverzichtelijk en niet plezierig. Een zorgregisseur brengt de menselijke maat terug.
- Een goed netwerk in het dorp is van grote waarde, voor kwetsbare jongeren en zeker ook voor ouderen. Een ontmoetingsruimte kan daarbij helpen, maar ook een bezorgdienst en burenhulp. Zo kunnen we professionele hulp vanuit de WMO inzetten voor wat de eigen omgeving niet kan bieden.
- Ruimte én gemeentelijke ondersteuning voor kleinschalige initiatieven waar verschillende vormen van zorg aan elkaar gekoppeld zijn. Een voorbeeld van zo'n initiatief is de coöperatie Klooster en Buren.
- Ouderen blijven tegenwoordig zo lang mogelijk thuis wonen. Dat is vaak plezierig, maar we moeten de ogen niet sluiten voor de risico's van vereenzaming, onveiligheid of overbelasting van mantelzorgers. Dat betekent dat de gemeente moet zorgen voor goede ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligersorganisaties.
- Wanneer thuis wonen niet meer gaat, is het voor ouderen en hun familie belangrijk om de nabijheid niet te verliezen. Dat betekent dat er voldoende verpleeghuiscapaciteit in de gemeente moet zijn, zodat inwoners niet noodgedwongen naar de stad of nog verder moeten verhuizen. Een project als de Tirrel is een goed voorbeeld van ouderenzorg te midden van het dorpsleven.

Stem **GROENLINKS** 14-16 maart!

GROENLINKS
HET HOGELAND

#TEAMVOORVERANDERING

1 ARJEN NOLLES	8 TINEKE VAN DER SCHOOR
2 ANNE MARIE SMITS	9 AB BRUININKS
3 PAUL STEENMAN	10 ATTIE BOS
4 GABE PENNINGA	11 MARC VERSCHUREN
5 NIEK PETERS	12 WIEBE VAN DER PLOEG
6 BARBARA VAN DEN BURG	13 HENK REYSOO
7 SASKIA VISSER	14 MARISKA MARKHORST